

národní
úložiště
šedé
literatury

České domácnosti

Drahomíra Dubská; Český statistický úřad
2013

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-203466>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 18.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ANALÝZA

1. 7. 2013

ANALÝZA – ČESKÉ DOMÁCNOSTI: CO O NICH VÍME?

ČSÚ vydal rozsáhlou studii o tom, jak domácnosti České republiky za poslední více než dvě dekády hospodařily s penězi. Studie analyzuje komplexní příjmy domácností, jejich spotřebu, různé typy úspor a také zadluženost - v šíři, kterou umožňují národní účty - za sektor jako celek.

Každý, kdo se při pohledu na publikovaná a komentovaná „velká čísla“ o sektoru domácností odvrací s přesvědčením, že jeho vlastní zkušenost s vývojem mezd, výdajů, s možnostmi odkládat peníze či s dluhy je naprosto odlišná, má zcela jistě pravdu. Ač je sektor domácností analyzován jako celistvý celek, homogenní v žádném případě být nemůže. Rozdíly v různých skupinách domácností patrné v příjmech, majetku a ostatních atributech spojených s penězi jsou velké a v případě České republiky se po předchozím spíše rovnoměrném rozdělení rychle prohlubují. Jestliže např. v roce 2000 pobíralo měsíční mzdu nad 40 tisíc korun jen 2,5 % zaměstnanců, v roce 2011 už desetina. Mzdu nad 100 tisíc korun bralo před dvěma lety necelé procento zaměstnanců, přičemž na počátku minulé dekády nebyla dokonce takto vysoká hodnota v křivce příjmové diferenciaci ani patrná.

Jinde naopak disproporce oslabují. Před deseti lety byla průměrná mzda žen na třech čtvrtinách průměrné mzdy mužů a do loňska stoupla o téměř čtyři procentní body. Nikoli však u pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, tam se proporce prakticky nezměnila (podíl mzdy žen ke mzdě mužů zde za deset let nestoupl ani o celý procentní bod).

Rok 2012

Vhled do takovýchto struktur národní účty neposkytují. Disponují však informacemi, které umožnily usuzovat na vývoj prosperity sektoru domácností jako celku. Ta v posledních dvou desetiletích kolísala v cyklech. Krizový rok 2009, v němž výkonnost ekonomiky výrazně klesla (HDP se proti roku 2008 snížil reálně o 4,5 %), však sektor domácností nepoškodil - co se týkalo úhrnu jeho celkových příjmů. Až teprve v letech 2011 a 2012 „padla kosa na kámen“. Toto období zasáhlo domácnosti způsobem, který se dosud neobjevil: lidé omezovali spotřebu, i při oslabení růstu příjmů u nich zesílila tendence spořit, snažili se mít své finanční prostředky co nejvíce „po ruce“, výrazně kleslo tempo jejich zadlužování, aj.

„Reálný“ pohled

Na mzdách a platech vyplatili zaměstnavatelé v České republice loni svým zaměstnancům ve srovnání s předchozím rokem sice o 1,7 % více, ale celý tento přírůstek spolkla inflace (+3,3 %). Reálně se tak objem vyplacených mezd a platů snížil proti roku 2011 o 1,5 %. Pokud bychom při velmi hrubém zjednodušení uvažovali podobným způsobem se zisky, kterých docílují domácnosti z podnikání (za hypotetického předpokladu, že jejich převážnou část použijí živnostníci na spotřebu), pak by jejich už třetí rok trvající meziroční pokles nečinil v roce 2012

ANALÝZA

jen 2,5 %: reálně by se totiž proti roku 2011 snížila kupní síla živnostníků u tohoto zisku o 5,6 %. Na penězích však ztráceli lidé reálně i jinak. U příjmů domácností z majetku, v němž hrají značnou roli jejich úrokové výnosy z vkladů u bank, přišli čeští střadatelé v úhrnu o desítky miliardy proto, že i výši reálných úrokových sazeb ovlivnila inflace. Domácnostem „zlikvidovala“ v roce 2012 na jejich účtech termínovaných i netermínovaných vkladů tímto znehodnocením 38,1 mld. korun.

Loňské zdražení zboží a služeb o uvedených 3,3 % proti roku 2011 odráží inflační růst cen za všechny skupiny spotřebitelů. Ale důchodcům, jejichž výdaje jdou z podstatně větší části na základní věci nutné k životu (potraviny, služby spojené s bydlením vč. energií, léky a služby spojené se zdravím), stouply ceny v „jejich“ koši spotřebovávaného zboží a služeb ještě více, o 4,6 %. Reálně tak „balík“ vyplacených důchodů loni nevzrostl o 14 mld. korun na 382 mld. korun. tj. o 3,8 %, ale o necelé půlprocento, což se promítlo do kupní síly těchto důchodů.

Ztrojnásobení čistého jmění

Za roky 1993–2011 se bohatství v sektoru domácností České republiky v podobě čistého jmění ztrojnásobilo, což bylo silnější tempo růstu, než jakého dosáhly ostatní sektory (nefinanční podniky, finanční a vládní instituce vč. neziskových institucí sloužících domácnostem) v úhrnu dohromady. Posilování úspor a kapitálových transferů umožnilo zvyšovat finanční aktiva českých domácností a pořizovat aktiva hmotná, především vlastnické bydlení. Více informací poskytuje zmíněná analýza http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1159-11-n_2011.

Kontakt:

Drahomíra Dubská,
oddělení svodných analýz
tel.: 2 7405 4041
e-mail. drahomira.dubska@czso.cz